

Agnieszka Skorupka

Q

&

A

**Prawo
spadkowe
przed
egzaminem**

Prawo spadkowe przed egzaminem

Agnieszka Skorupka

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYKAZ SKRÓTÓW

k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.)

k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.)

k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)

k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1467 ze zm.)

OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna

pr.not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1799)

p.a.s.c. – ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1681 ze zm.)

rozporządzenie spadkowe – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201, s. 107, ze zm.)

u.s.d. – ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2021 r. poz. 1043 ze zm.)

ustawa o zarządzie sukcesyjnym – ustawa z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz.U. z 2021 r. poz. 170)

SPIS TREŚCI

4	WYKAZ SKRÓTÓW
7	WSTĘP
9	ROZDZIAŁ I Zagadnienia wstępne
12	ROZDZIAŁ II Pojęcie i skład spadku
26	ROZDZIAŁ III Dziedziczenie ustawowe
40	ROZDZIAŁ IV Testament
60	ROZDZIAŁ V Treść testamentu – powołanie spadkobiercy, zapis, zapis windykacyjny, polecenie. Wykonawca testamentu
81	ROZDZIAŁ VI Zachówek
96	ROZDZIAŁ VII Przyjęcie i odrzucenie spadku. Stwierdzenie nabycia spadku
110	ROZDZIAŁ VIII Odpowiedzialność za długi spadkowe. Wspólność spadku i dział spadku
122	ROZDZIAŁ IX Umowy związane ze spadkiem. Dziedziczenie gospodarstw rolnych
129	ROZDZIAŁ X Przedsiębiorstwo w spadku oraz inne aktywności gospodarcze spadkodawcy
139	ROZDZIAŁ XI Postępowanie w sprawach spadkowych – wybrane aspekty
158	BIBLIOGRAFIA

WSTĘP

Celem opracowania jest kompleksowe omówienie zagadnień z zakresu prawa spadkowego w prostej formie pytań i odpowiedzi, które mogą pojawić się na egzaminie z tego przedmiotu. W książce omówiono zarówno zagadnienia dotyczące prawa materialnego spadkowego, jak i wybrane aspekty postępowania w sprawach spadkowych. Opracowanie zawiera także zagadnienia obejmujące przedsiębiorstwo w spadku oraz zarządzanie przedsiębiorstwem po śmierci osoby fizycznej, będącej przedsiębiorcą, w ramach zarządu sukcesyjnego, które nie są prezentowane w tradycyjnych podręcznikach akademickich do prawa spadkowego.

W książce po każdym rozdziale pojawia się podsumowanie wiedzy w formie przejrzystych diagramów oraz praktyczne zastosowanie przepisów prawnych omówionych w ramach danego rozdziału.

Opracowanie jest przydanym narzędziem do przyswojenia i powtórzenia wiedzy przed egzaminem z prawa spadkowego. Może ono również stanowić uzupełnienie podręczników akademickich, gdyż zawiera wiele odwołań do orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego w zakresie prawa spadkowego oraz literatury dotyczącej prawa spadkowego.

Przed rozpoczęciem lektury warto zapoznać się z piktogramami stosowanymi w książce.

Autorka

ROZDZIAŁ I

Zagadnienia wstępne

1. Czym jest prawo spadkowe?

Prawo spadkowe to zbiór norm regulujących stosunki cywilnoprawne związane z śmiercią osoby fizycznej¹ oraz przejściem jej praw i obowiązków na inne podmioty. Prawo spadkowe jest częścią ogólnego prawa prywatnego.

Uzupełniająco:

Ze względu na przedmiot regulacji normy prawa spadkowego mają co do zasady charakter bezwzględnie obowiązujący (*ius cogens*)². Oznacza to, że ustawodawca nie pozostawia adresatom norm prawa spadkowego wyboru, czy daną normę imperatywną zastosować, czy ją zmodyfikować.

Przykład:

Przepis art. 924 k.c.: „Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy”. Strony na zasadzie swobody umów nie mogą wyłączyć zastosowania normy wynikającej z art. 924 k.c. ani zmienić jej treści.

1. E. Skowrońska-Bocian, *Prawo spadkowe*, Warszawa 2020, s. 1.

2. E. Skowrońska-Bocian, *Prawo...*, s. 1.

2. W jakim akcie prawnym jest uregulowane polskie prawo spadkowe?

Regulacje w zakresie polskiego prawa spadkowego odnajdziemy przede wszystkim w ustawie z 23.04.1964 r. – **Kodeks cywilny** (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.), w księdze czwartej, w przepisach art. 922–1087.

Uzupełniająco:

Jeśli chodzi o inne akty prawne regulujące prawo spadkowe, to należy wskazać na ustawę z 17.11.1964 r. – **Kodeks postępowania cywilnego** (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.), w której uregulowano zagadnienia proceduralne pozwalające dochodzić roszczeń i ochrony praw wynikających z materialnych przepisów prawa spadkowego zawartych w Kodeksie cywilnym.

Warto również wspomnieć o **ustawie z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn** (Dz.U. z 2021 r. poz. 1043), w której odnajdziemy regulacje związane z obowiązkiem podatkowym związanym ze spadkiem. Co ważne, wymieniony akt prawny przewiduje zwolnienia od podatku od spadku wraz ze wskazaniem określonego trybu, który należy zrealizować, aby skorzystać ze zwolnienia podatkowego.

Natomiast, jeśli prawo spadkowe jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, to należy mieć na względzie przepisy zawarte w **ustawie z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw** (Dz.U. z 2021 r. poz. 170).

3. Jakie akty prawne mogą mieć zastosowanie, gdy szukamy rozwiązania sprawy spadkowej, w której występują stosunki prawne związane nie tylko z Polską, ale również z innymi państwami?

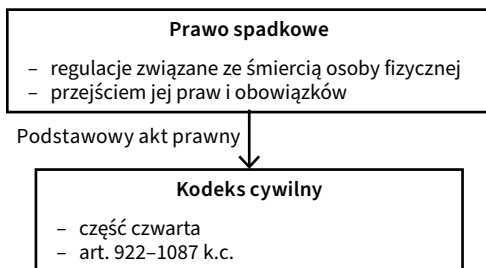
Jeśli mamy sytuację, w której sprawa spadkowa ma charakter międzynarodowy, bo nie dotyczy tylko jednego państwa, to w pierwszej kolejności sięgamy do ustawy z 4.02.2011 r. – **Prawo prywatne międzynarodowe** (Dz.U. z 2015 r. poz. 1792). Z przepisu art. 66a wymienionej ustawy wynika, że prawo właściwe dla spraw spadkowych określa

rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201, s. 107, ze zm.). Zatem, gdy sprawa spadkowa dotyczy krajów należących do Unii Europejskiej, to należy zastosować wyżej wymienione rozporządzenie unijne.

Podkreślenia jednak wymaga, że art. 75 rozporządzenia spadkowego odsyła do Konwencji dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych zawartej w Hadze w 5.10.1961 r. (Dz.U. z 1969 r. Nr 34, poz. 284) w odniesieniu do formalnej ważności testamentów i testamentów wspólnych. Jeżeli więc państwo członkowskie jest stroną konwencji haskiej i problem spadkowy dotyczy formy testamentu, to należy stosować postanowienia tej konwencji, zamiast art. 27 rozporządzenia spadkowego.

Podsumowanie:

ROZDZIAŁ II

Pojęcie i skład spadku

1. Co to jest spadek?

Nie ma definicji ustawowej tego pojęcia. Jednak przyjmuje się, że spadek to ogół praw i obowiązków cywilnoprawnych, majątkowych zmarłego¹, które z chwilą jego śmierci przechodzą na jedną lub kilka osób (art. 922 § 1 k.c.).

2. Co wchodzi w skład spadku?

Przepisy prawne nie zawierają dokładnego wyliczenia praw i obowiązków, które wchodzi w skład spadku. Definiując to pojęcie, należy odwołać się do ogólnego określenia, że w skład spadku wchodzi:

- **prawa cywilnoprawne i majątkowe**, takie jak m.in.: własność nieruchomości, ruchomości, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, posiadanie rzeczy, wierzytelności z umów, autorskie prawa majątkowe;
- **obowiązki cywilnoprawne i majątkowe**, określane też jako „**długi spadkowe**”, przykładowo: spłata kredytu, obowiązek naprawienia szkody, wykonanie zapisu zwykłego.

W praktyce można spotkać się również z określeniem aktywa (prawa) oraz pasywa (obowiązki) spadku.

1. Tak. m.in. wyrok SA w Gdańsku z 11.04.2018 r., V ACa 54/17, LEX nr 2545127.

Uwaga:

Spadek obejmuje stosunki prawne z zakresu prawa cywilnego. W skład spadku nie wchodzi więc prawa i obowiązki administracyjne czy karne. Wśród długów spadkowych, ze względu na moment powstania, wyróżniamy obowiązki, które:

- **miął spadkodawca**, np. zobowiązania wynikające z umowy kredytu hipotecznego, umowy pożyczki;
- **powstałe z chwilą jego śmierci albo po jego śmierci** (art. 922 § 2 k.c.), np. koszty pogrzebu, obowiązek wykonania zapisów, poleceń, roszczenia o zachówek.

Uzupełniająco:

Do **obowiązków, które powstały po śmierci spadkodawcy**, a które zaliczamy do długów spadkowych, należą m.in. **koszty pogrzebu**.

Ważne jest to, że wydatki w tym zakresie są zaliczane jako długi spadkowe w takich granicach, w jakich pogrzeb odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku (art. 922 § 3 k.c.). Zatem to, w jakich warunkach społecznych, religijnych, majątkowych żył dotychczas spadkodawca, ma znaczenie dla ustalenia wysokości kosztów pochówku, co tym samym wpływa na rozmiar obowiązku ich zapłaty.

Do grupy szczególnego rodzaju długów spadkowych (bo powstałych po śmierci spadkodawcy), należy również zaliczyć **koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek, obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń oraz inne obowiązki wskazane przez prawo** (art. 922 § 3 k.c.). Przykładem tego ostatniego obowiązku jest m.in. umożliwienie skorzystania z uprawnienia małżonka i innych bliskich spadkodawcy osób do korzystania z urządzeń domowych oraz mieszkania, w którym mieszkały ze zmarłym, przez okres 3 miesięcy od momentu śmierci spadkodawcy (art. 923 § 1 k.c.).

3. Co nie wchodzi w skład spadku?

Jeśli odwołamy się do definicji spadku, jako ogółu praw i obowiązków o charakterze cywilnoprawnym i majątkowym, to w wypadku ustalenia,

Stan prawny na 1 października 2022 r.

Recenzent

Dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM

Wydawca

Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt graficzny

Wojtek Janikowski

prawolubni[♥]

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książek

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8328-137-7

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Książka omawia zagadnienia z zakresu prawa spadkowego w przystępnej formie pytań i odpowiedzi, które najczęściej pojawiają się na egzaminach z tego przedmiotu. Jest to nowoczesny niezbędny do nauki i powtórki materiału – czytelnik uczy się poprzez zadawanie pytań, formułowanie własnych odpowiedzi, a następnie ich weryfikację z tymi, które znajdują się w książce.

Po każdym rozdziale pojawia się podsumowanie wiedzy w formie przejrzystych diagramów oraz przykłady praktycznego zastosowania przepisów prawnych. Przyjęcie takiej formy angażuje czytelnika, który aktywnie zdobywa i weryfikuje swoją wiedzę. Informacje zgłębiane za pośrednictwem takiej nauki są lepiej zapamiętywane i utrwalane niż poprzez wielokrotne czytanie przepisów kodeksu.

Publikacja w szczególności przeznaczona jest dla studentów i aplikantów. Będzie ona również pomocna pracownikom naukowym, którzy mogą ją wykorzystać jako materiały do ćwiczeń.

Agnieszka Skorupka – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Prawa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS, Filia we Wrocławiu; adwokat, współpracujący z Kancelarią Prawną Budnik, Posnow i Partnerzy we Wrocławiu; autorka publikacji z zakresu prawa cywilnego procesowego.

9 788383 281377 W01P01

ISBN 978-83-8328-137-7

9 788383 281377

49 zł (w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia 801 04 45 45
zamowienia@wolterskluwer.pl
www.profinfo.pl

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

